

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การเปรียบเทียบผลตอบแทนในการจัดการศึกษาสำหรับโรงเรียนอนุบาลเอกชน นั้นว่ามีความสำคัญ และมีความจำเป็นสำหรับการวางแผนในการลงทุนทางการศึกษาระดับนี้มาก เนื่องจากมีเอกชนได้เข้ามาร่วมรับภาระการจัดการศึกษาระดับอนุบาลกันมากขึ้น ทำให้เกิดการแข่งขันในการลงทุนเพื่อจะเพิ่มประสิทธิภาพของโรงเรียนในรูปแบบต่าง ๆ กัน โดยไม่คำนึงว่าผลตอบแทนที่ได้รับจะคุ้มค่ากับการลงทุนมากน้อยเพียงใด ฉะนั้นจึงจำเป็นต้องมีการวางแผนการลงทุนจัดตั้งโรงเรียนดังกล่าว การวิจัยครั้งนี้ได้เปรียบเทียบผลตอบแทนสุทธิระหว่างโรงเรียนเอกชนที่มีมาตรฐานและขนาดต่างกัน โดยพิจารณาในแง่การลงทุนของผู้ประกอบการโรงเรียน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลัก 2 ประการ คือ ประการแรก เพื่อแสดงให้เห็นถึงผลตอบแทนสุทธิของการลงทุนจัดตั้งโรงเรียนอนุบาลเอกชนในภาคตะวันออก โดยเปรียบเทียบกันระหว่าง โรงเรียนอนุบาลเอกชนที่มีมาตรฐานและขนาดต่างกัน ประการที่สอง ได้ศึกษาถึงลักษณะและปัญหาการลงทุนของโรงเรียนอนุบาลเอกชนในภาคตะวันออก เพื่อประกอบการตัดสินใจสำหรับผู้สนใจมาลงทุนจัดการศึกษาในระดับนี้ต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษา เฉพาะผลตอบแทนสุทธิสำหรับผู้ประกอบการโรงเรียนอนุบาลเอกชนในภาคตะวันออกที่เปิดสอนระดับอนุบาลเท่านั้น ในการวิเคราะห์ผลตอบแทนสุทธิจะคำนวณจากค่าใช้จ่ายและรายได้ของโรงเรียน โดยใช้ข้อมูลตั้งแต่ปีการศึกษา 2524 ถึงปีการศึกษา 2528 การวิจัยจำเป็นต้องประเมินราคาทรัพย์สิน ได้แก่ ที่ดิน อาคาร และครุภัณฑ์ ในที่นี้ราคาที่ดินจะใช้ราคาประเมินจากสำนักงานกลางประเมินราคาทรัพย์สิน กระทรวงมหาดไทย ส่วนอาคาร และครุภัณฑ์นั้น กำหนดอายุการใช้งานตามเกณฑ์ของคณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงการก่อสร้างของส่วนราชการ และถาวรวัตถุของประเทศ (กปส.)

ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ที่ได้มาจาก แบบสำรวจ และแบบสัมภาษณ์ที่ใช้กับผู้ประกอบการเป็นหลัก ส่วนแบบสำรวจ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ที่ได้มาจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ครู-บุคลากร และผู้ประกอบการ เป็นส่วนหนึ่งที่ใช้ประกอบการวิเคราะห์ เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงในด้านค่าใช้จ่าย และรายได้ของโรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ โรงเรียนอนุบาลเอกชนประเภทสามัญศึกษา ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนได้ทำการประเมิน เพื่อจัดอันดับมาตรฐานโรงเรียนไว้เมื่อ พ.ศ. 2523-2524 โดยศึกษาเฉพาะโรงเรียนอนุบาลเอกชนในภาคตะวันออก และสุ่มเลือกโดยวิธีสุ่มตัวอย่างหลายชั้น (Multi-Stage Sampling) จำนวน 21 โรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มี 5 ชุด ได้แก่ แบบสำรวจโรงเรียน แบบสัมภาษณ์ผู้ประกอบการโรงเรียน แบบสอบถามครู-บุคลากร แบบสัมภาษณ์ผู้ประกอบการนักเรียน และแบบสำรวจข้อมูลเพิ่มเติมจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (รายละเอียดภาคผนวก ข) แบบสำรวจโรงเรียน มีลักษณะเป็นแบบเติมข้อความเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียนในปีการศึกษา 2524-2528 เก็บข้อมูลทั่วไป ข้อมูลเกี่ยวกับรายได้ ค่าใช้จ่ายลงทุนและดำเนินการโรงเรียน ส่วนแบบสัมภาษณ์ผู้ประกอบการโรงเรียน มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบและคำถามปลายเปิด เกี่ยวกับลักษณะและปัญหาการลงทุน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในด้านรายได้และค่าใช้จ่ายของโรงเรียน ตลอดจนจุดลักษณะและปัญหาการลงทุนของผู้ประกอบการโรงเรียนนั้น ผู้วิจัยได้ส่งหนังสือขอความร่วมมือถึงผู้ประกอบการโรงเรียนอนุบาลเอกชนในภาคตะวันออก พร้อมทั้งหนังสือชี้แจงเหตุผล และความสำคัญในการวิจัยครั้งนี้ และให้ทางโรงเรียนส่งไปรษณียบัตรตอบรับโดยเขียนแผนที่ทาง

ไปโรงเรียน และ เบอร์โทรศัพท์ หลังจากนั้นได้กำหนดวันและเวลาที่จะไปเก็บข้อมูล โดยผู้วิจัยได้ไปชี้แจงและเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ในการนี้ได้มีหนังสือจากสมาคมสหสัมพันธ์โรงเรียนราษฎร์รับรองในการเก็บข้อมูลครั้งนี้ด้วย

นอกจากนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถามผู้ปกครอง และครู-บุคลากร ในด้านรายได้และค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวกับโรงเรียน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลในวันที่ไปโรงเรียน แต่ละแห่ง และใช้แบบสำรวจเพิ่มเติมด้านรายได้ และข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับโรงเรียนอนุบาล เอกชน จากกองทะเบียนและสถิติ กองส่งเสริมและอุดหนุนและฝ่ายแผนงาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับ ผู้ประกอบการ โรงเรียน ครู นักเรียน และอัตราค่าธรรมเนียมการเรียน โดยข้อมูลของผู้ประกอบการ และโรงเรียน จะคิดเป็นร้อยละ ส่วนครู นักเรียน และอัตราค่าธรรมเนียมการเรียน จะคิดเป็นค่าเฉลี่ยต่อปี ตั้งแต่ปีการศึกษา 2524-2528 และจำแนกตามอันดับมาตรฐานการศึกษา และขนาดของโรงเรียน

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับรายได้ ค่าใช้จ่าย (ต้นทุน) และผลตอบแทนสุทธิของโรงเรียน โดยรายได้ และค่าใช้จ่ายของโรงเรียน จะคิดเป็นร้อยละและค่าเฉลี่ยต่อปี สำหรับค่าใช้จ่ายทุนทรัพย์สินนั้น ในเรื่องของที่ดิน จะหาค่าใช้จ่ายรายปีของที่ดิน ซึ่งคิดจากราคาประเมินที่ดินจากสำนักกลางประเมินราคาทรัพย์สิน และนำมาหาค่าเสียโอกาสในรูปของอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ ส่วนอาคาร และครุภัณฑ์ ใช้สูตรคำนวณค่าเสียโอกาส และค่าเสื่อมราคาตามแบบของ Mark Blaug และในการวิเคราะห์ผลตอบแทนสุทธินั้น จะคำนวณโดยคิดมูลค่าปัจจุบันของรายได้ และค่าใช้จ่าย ในรูปของดอกเบี้ยทบต้น

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะ และปัญหาการลงทุน จะคิดเป็นค่าร้อยละ

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. สถานภาพทางเพศของผู้ประกอบการส่วนใหญ่ ร้อยละ 71.43 เป็นเพศหญิง มีเพศชายเพียง ร้อยละ 28.57
2. วุฒิการศึกษาสูงสุดของผู้ประกอบการส่วนใหญ่ ร้อยละ 42.86 มีวุฒิการศึกษา ระดับปริญญาตรี รองลงมา ร้อยละ 33.33 มีวุฒิการศึกษา ระดับ ป.กศ. (สูง) หรือ เทียบเท่า และร้อยละ 23.81 มีวุฒิการศึกษา ระดับ ป.กศ. หรือเทียบเท่า
3. การอบรมอนุบาลของผู้ประกอบการส่วนใหญ่ ร้อยละ 76.19 เคยผ่านการ อบรมอนุบาล และไม่เคยอบรมอนุบาลมีเพียง ร้อยละ 23.81
4. อัตราส่วนครู : นักเรียน เมื่อเปรียบเทียบระหว่างโรงเรียนที่มีมาตรฐาน การศึกษาเดียวกัน โรงเรียนที่มีมาตรฐานการศึกษาอันดับที่ 3 และ 6 มีอัตราส่วนครู : นักเรียนเรียงลำดับจากสูง-ต่ำ ตามขนาดโรงเรียนจากใหญ่-เล็ก โดยโรงเรียนมาตรฐาน การศึกษาอันดับที่ 3 ขนาดใหญ่ มีอัตราส่วนครู : นักเรียนสูงที่สุด คือ 1 : 32.96 และโรงเรียน มาตรฐานการศึกษาอันดับที่ 6 ขนาดใหญ่ ยกเว้นโรงเรียนมาตรฐานการศึกษาอันดับที่ 5 ขนาดเล็ก มีอัตราส่วนสูงที่สุด และโรงเรียนมาตรฐานการศึกษาอันดับที่ 4 ขนาดกลาง มีอัตรา ส่วนสูงที่สุด เมื่อเปรียบเทียบระหว่างโรงเรียนที่มีขนาดเดียวกัน โรงเรียนขนาดใหญ่ มาตรฐานการศึกษาอันดับที่ 3 มีอัตราส่วนระหว่างครู : นักเรียนสูงที่สุด โรงเรียนขนาดเล็ก มาตรฐานการศึกษาอันดับที่ 5 มีอัตราส่วนสูงที่สุด โรงเรียนขนาดกลาง มาตรฐานการศึกษา อันดับที่ 5 มีอัตราส่วนสูงที่สุด

ตอนที่ 2 รายได้ ค่าใช้จ่าย และผลตอบแทนสุทธิ

1. รายได้

เมื่อเปรียบเทียบระหว่างโรงเรียนที่มีมาตรฐานการศึกษาเดียวกัน โรงเรียน ขนาดใหญ่มีรายได้ทั้งหมดมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ยกเว้น โรงเรียนที่มีมาตรฐานการศึกษาอันดับที่ 6 ที่โรงเรียนขนาดกลางมีรายได้ทั้งหมดมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ขนาดเล็ก และขนาดใหญ่

เมื่อเปรียบเทียบระหว่างโรงเรียนที่มีขนาดเดียวกัน โรงเรียนที่มีมาตรฐานการศึกษาอันดับที่ 3 มีรายได้ทั้งหมดมากที่สุด ยกเว้นโรงเรียนที่มีขนาดเล็ก มาตรฐานการศึกษาอันดับที่ 4 มีรายได้ทั้งหมดมากที่สุด

เมื่อพิจารณาประเภทรายได้ของโรงเรียน ปรากฏว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีรายได้ประเภทค่าธรรมเนียมมากกว่ารายได้ประเภทอื่น ยกเว้นโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีมาตรฐานการศึกษาอันดับที่ 3 ที่มีรายได้จากกิจกรรมบางประเภทมากกว่าค่าธรรมเนียม และโรงเรียนที่มีมาตรฐานการศึกษาอันดับที่ 4 (ขนาดใหญ่ และขนาดกลาง) ที่มีรายได้จากเงินอุดหนุนมากกว่ารายได้ ประเภทค่าธรรมเนียม

2. ค่าใช้จ่าย (ต้นทุน) ค่าเนิการ

เมื่อเปรียบเทียบระหว่างโรงเรียนที่มีมาตรฐานการศึกษาเดียวกัน โรงเรียนขนาดใหญ่มีค่าใช้จ่าย (ต้นทุน) ค่าเนิการทั้งหมดมากที่สุด รองลงมาได้แก่ขนาดกลาง และขนาดเล็ก

เมื่อเปรียบเทียบระหว่างโรงเรียนที่มีขนาดเดียวกัน โรงเรียนที่มีมาตรฐานการศึกษาอันดับที่ 3 มีค่าใช้จ่าย (ต้นทุน) ค่าเนิการทั้งหมดมากที่สุด ยกเว้นโรงเรียนที่มีขนาดเล็ก มาตรฐานการศึกษาอันดับที่ 5 มีค่าใช้จ่าย (ต้นทุน) ค่าเนิการทั้งหมดมากที่สุด

เมื่อพิจารณาประเภทค่าใช้จ่าย (ต้นทุน) ค่าเนิการของโรงเรียน ปรากฏว่าโรงเรียนทั้งหมด มีค่าใช้จ่าย (ต้นทุน) ประเภทเงินเดือน และค่าจ้างประจำมากกว่าค่าใช้จ่าย (ต้นทุน) ประเภทอื่น

3. ค่าใช้จ่าย (ต้นทุน) ลงทุน

เมื่อเปรียบเทียบระหว่างโรงเรียนที่มีมาตรฐานการศึกษาอันดับเดียวกัน โรงเรียนขนาดใหญ่ มีค่าใช้จ่าย (ต้นทุน) ลงทุนทั้งหมดมากที่สุด ยกเว้นโรงเรียนที่มีมาตรฐานการศึกษาอันดับที่ 5 ขนาดเล็ก มีค่าใช้จ่าย (ต้นทุน) ลงทุนทั้งหมดมากที่สุด และเมื่อคิดเฉพาะค่าใช้จ่าย (ต้นทุน) ประเภทอาคาร และครุภัณฑ์ ก็มีลักษณะเดียวกัน

เมื่อเปรียบเทียบระหว่างโรงเรียนที่มีขนาดเดียวกัน โรงเรียนที่มีมาตรฐานการศึกษาอันดับที่ 3 มีค่าใช้จ่าย (ต้นทุน) ลงทุนทั้งหมดมากที่สุด ยกเว้นโรงเรียนขนาดเล็ก มาตรฐานการศึกษาอันดับที่ 5 มีค่าใช้จ่าย (ต้นทุน) ลงทุนทั้งหมดมากที่สุด และเมื่อคิดเฉพาะค่าใช้จ่าย (ต้นทุน) ประเภทอาคาร และครุภัณฑ์ ก็มีลักษณะเดียวกัน

เมื่อพิจารณาประเภทค่าใช้จ่าย (ต้นทุน) ลงทุนของโรงเรียน ปรากฏว่าโรงเรียนส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่าย (ต้นทุน) ลงทุนประเภทอาคารมากกว่าค่าใช้จ่ายประเภทอื่น ยกเว้นโรงเรียนขนาดใหญ่มาตรฐานการศึกษาอันดับที่ 5 และ 6 มีค่าใช้จ่าย (ต้นทุน) ประเภทที่ดิน และครุภัณฑ์ มากกว่าค่าใช้จ่าย (ต้นทุน) ประเภทอาคาร ตามลำดับ

4. ต้นทุน (ต้นทุนดำเนินการ และลงทุน)

เมื่อเปรียบเทียบระหว่างโรงเรียนที่มีมาตรฐานการศึกษาเดียวกัน โรงเรียนที่มีขนาดใหญ่ มีต้นทุนดำเนินการและลงทุนมากที่สุด และเมื่อคิดเฉพาะต้นทุนดำเนินการ และลงทุน (ไม่รวมค่าที่ดิน) ปรากฏว่า โรงเรียนที่มีขนาดใหญ่ ทุกอันดับมาตรฐานการศึกษา มีต้นทุนดำเนินการและลงทุน (ไม่รวมค่าที่ดิน) มากที่สุด

เมื่อเปรียบเทียบระหว่างโรงเรียนที่มีขนาดเดียวกัน โรงเรียนที่มีมาตรฐานการศึกษาอันดับที่ 3 มีต้นทุนค่าดำเนินการและลงทุนมากที่สุด ยกเว้นโรงเรียนที่มีขนาดเล็ก มาตรฐานการศึกษาอันดับที่ 5 มีต้นทุนดำเนินการและลงทุนมากที่สุด และเมื่อคิดเฉพาะต้นทุนดำเนินการและลงทุน (ไม่รวมค่าที่ดิน) ปรากฏว่า มีลักษณะเหมือนกัน

5. ผลตอบแทนสุทธิ

ก. เมื่อเปรียบเทียบระหว่างโรงเรียนที่มีมาตรฐานการศึกษาเดียวกัน

1. ผลตอบแทนสุทธิจากรายได้ กับต้นทุนดำเนินการ

โรงเรียนส่วนใหญ่ (โดยเฉพาะโรงเรียนที่มีมาตรฐานการศึกษาอันดับที่ 3 ทั้งหมด) มีรายได้มากกว่าต้นทุนดำเนินการ (กำไร) ยกเว้น โรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีมาตรฐานการศึกษาอันดับที่ 4 และ 6 และ โรงเรียนขนาดเล็กที่มีมาตรฐานการศึกษา

อันดับที่ 5 และ 6 ที่มีต้นทุนดำเนินการมากกว่ารายได้ (ขาดทุน)

2. ผลตอบแทนสุทธิจากรายได้ กับต้นทุนดำเนินการและค่าใช้จ่ายลงทุน

โรงเรียนส่วนใหญ่ (โรงเรียนที่มีมาตรฐานการศึกษา อันดับที่ 3, 5 และ 6 ทั้งหมด) มีต้นทุนดำเนินการ และค่าใช้จ่ายลงทุนมากกว่ารายได้หรือขาดทุน (โรงเรียนมาตรฐานการศึกษาอันดับที่ 3, 4 และ 6 ที่มีขนาดใหญ่จะขาดทุนมากที่สุด ยกเว้น โรงเรียนที่มีมาตรฐานการศึกษาอันดับที่ 5 ที่โรงเรียนขนาดเล็กขาดทุนมากที่สุด) ยกเว้น โรงเรียนขนาดกลางที่มีมาตรฐานการศึกษาอันดับที่ 4 ที่มีรายได้มากกว่าต้นทุนดำเนินการและลงทุน (กำไร)

3. ผลตอบแทนสุทธิจากรายได้ กับต้นทุนดำเนินการและลงทุน

(ไม่รวมค่าที่ดิน)

โรงเรียนส่วนใหญ่ (โรงเรียนที่มีมาตรฐานการศึกษาอันดับที่ 6 ทั้งหมด) มีต้นทุนดำเนินการและลงทุน (ไม่รวมค่าที่ดิน) มากกว่ารายได้ (ขาดทุน) โดยโรงเรียนมาตรฐานการศึกษาอันดับที่ 3, 4 และ 6 ที่มีขนาดใหญ่ จะขาดทุนมากที่สุด ยกเว้น โรงเรียนที่มีมาตรฐานการศึกษาอันดับที่ 5 ขนาดเล็ก ขาดทุนมากที่สุด ส่วนโรงเรียนขนาดใหญ่ มาตรฐานการศึกษาอันดับที่ 3, 4 และโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีมาตรฐานการศึกษาอันดับที่ 5 มีรายได้มากกว่าต้นทุนดำเนินการ และลงทุน ไม่รวมค่าที่ดิน (กำไร)

ข. เมื่อเปรียบเทียบระหว่างโรงเรียนที่มีขนาดเดียวกัน

1. ผลตอบแทนสุทธิจากรายได้ กับต้นทุนดำเนินการ

โรงเรียนส่วนใหญ่ (โดยเฉพาะโรงเรียนที่มีขนาดกลางทั้งหมด) มีรายได้มากกว่าต้นทุนดำเนินการ (กำไร) ส่วนโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีมาตรฐานการศึกษา อันดับที่ 4, 6 และโรงเรียนขนาดเล็กที่มีมาตรฐานการศึกษาอันดับที่ 5 และ 6 ที่มีต้นทุนดำเนินการและลงทุนมากกว่ารายได้ (ขาดทุน)

2. ผลตอบแทนสุทธิจากรายได้ กับต้นทุนดำเนินการและลงทุน

โรงเรียนส่วนใหญ่ (โรงเรียนขนาดใหญ่ และขนาดเล็กทั้งหมด) มีต้นทุนดำเนินการและลงทุนมากกว่ารายได้ (ขาดทุน) ส่วนโรงเรียนขนาดกลางที่มีมาตรฐานการศึกษาอันดับที่ 4 ที่มีรายได้มากกว่าต้นทุนดำเนินการและลงทุน (กำไร)

3. ผลตอบแทนสุทธิจากรายได้ กับต้นทุนดำเนินการและลงทุนไม่รวมค่า

ที่ดิน

โรงเรียนส่วนใหญ่ (โรงเรียนขนาดเล็กทั้งหมด) มีต้นทุนดำเนินการและลงทุน ไม่รวมค่าที่ดินมากกว่ารายได้ (ขาดทุน) ส่วนโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีมาตรฐานการศึกษาอันดับที่ 5 และโรงเรียนขนาดกลางที่มีมาตรฐานการศึกษาอันดับที่ 3 และ 4 ที่มีรายได้มากกว่าต้นทุนดำเนินการและลงทุน ไม่รวมค่าที่ดิน (กำไร)

6. ผลตอบแทนสุทธิต่อคนต่อปี

ก. เมื่อเปรียบเทียบระหว่างโรงเรียนที่มีมาตรฐานการศึกษาเดียวกัน

1. ผลตอบแทนสุทธิต่อคนต่อปีจากรายได้ กับต้นทุนดำเนินการ

โรงเรียนที่มีขนาดใหญ่กว่า มีผลตอบแทนสุทธิต่อคนต่อปีมากกว่า (กำไร) ยกเว้นโรงเรียนที่มีมาตรฐานการศึกษาอันดับที่ 4 และ 6 ที่โรงเรียนขนาดกลางมีผลตอบแทนสุทธิต่อคนต่อปีมากกว่า

2. ผลตอบแทนสุทธิต่อคนต่อปีจากรายได้ กับต้นทุนดำเนินการและลงทุน

โรงเรียนส่วนใหญ่มีผลตอบแทนสุทธิ เป็นลบ (ขาดทุน) โดยโรงเรียนที่มีมาตรฐานการศึกษาเดียวกัน โรงเรียนขนาดใหญ่ขาดทุนมากกว่าขนาดรองลงไป ยกเว้นโรงเรียนมาตรฐานการศึกษาอันดับที่ 5 ที่โรงเรียนขนาดเล็กขาดทุนมากที่สุด ส่วนโรงเรียนขนาดกลางที่มีมาตรฐานการศึกษาอันดับที่ 4 ที่มีผลตอบแทนสุทธิต่อคนต่อปี เป็นบวก (กำไร)

3. ผลตอบแทนสุทธิต่อคนต่อปีจากรายได้ กับต้นทุนดำเนินการ และลงทุน
(ไม่รวมค่าที่ดิน)

โรงเรียนส่วนใหญ่มีผลตอบแทนสุทธิต่อคนต่อปี เป็นลบ (กำไร)
ยกเว้นโรงเรียนขนาดกลาง ที่มีมาตรฐานการศึกษาอันดับที่ 3 และ 4 ส่วนโรงเรียนขนาดใหญ่
มาตรฐานการศึกษาอันดับที่ 5 ที่มีผลตอบแทนสุทธิต่อคนต่อปี เป็นบวก (กำไร)

ข. เมื่อเปรียบเทียบระหว่างโรงเรียนที่มีมาตรฐานการศึกษาเดียวกัน

1. ผลตอบแทนสุทธิต่อคนต่อปีจากรายได้ กับต้นทุนดำเนินการ

โรงเรียนที่มีผลตอบแทนสุทธิต่อคนต่อปีมากที่สุด (กำไร) คือ
โรงเรียนขนาดใหญ่ และขนาดกลางที่มีมาตรฐานการศึกษาอันดับที่ 3 และโรงเรียนขนาดเล็ก
ที่มีมาตรฐานการศึกษาอันดับที่ 4

2. ผลตอบแทนสุทธิต่อคนต่อปีจากรายได้ กับต้นทุนดำเนินการและลงทุน

โรงเรียนส่วนใหญ่มีผลตอบแทนสุทธิ ต่อคนต่อปี เป็นลบ (ขาดทุน)
ยกเว้นโรงเรียนขนาดกลางที่มีมาตรฐานการศึกษาอันดับที่ 4 มีผลตอบแทนสุทธิต่อคนต่อปี เป็นบวก
(กำไร)

3. ผลตอบแทนสุทธิต่อคนต่อปีจากรายได้ กับต้นทุนดำเนินการและลงทุน

(ไม่รวมค่าที่ดิน)

โรงเรียนส่วนใหญ่มีผลตอบแทนสุทธิต่อคนต่อปี เป็นลบ (ขาดทุน)
ส่วนโรงเรียนขนาดเล็กที่มีมาตรฐานการศึกษาอันดับที่ 5 และโรงเรียนขนาดกลางที่มีมาตรฐาน
การศึกษาอันดับที่ 3 และ 4 มีผลตอบแทนสุทธิต่อคนต่อปี เป็นบวก (กำไร)

หมายเหตุ เมื่อพิจารณารายได้ ค่าใช้จ่าย และผลตอบแทนสุทธิ เมื่อปรับเป็นมูลค่าปัจจุบัน
ในปี 2528 ก็มีลักษณะเดียวกัน

ตอนที่ 3 ลักษณะ และปัญหาการลงทุนของโรงเรียน

3.1 ลักษณะการลงทุนของโรงเรียน

3.1.1 รูปแบบในการลงทุน พบว่า โรงเรียนทั้งหมดลงทุนโดยเจ้าของคนเดียว

3.1.2 แหล่งเงินทุน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ ร้อยละ 47.62 เป็นทุนของตนเอง และเงินกู้ รองลงมา ร้อยละ 42.86 เป็นทุนของตนเอง

3.1.3 แหล่งเงินกู้ พบว่า ถ้าโรงเรียนที่กู้เงินมา ส่วนใหญ่ ร้อยละ 45.46 กู้จากธนาคาร และบุคคล รองลงมา ร้อยละ 36.36 กู้จากธนาคาร

3.2 แรงจูงใจ

3.2.1 สาเหตุในการลงทุน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ ร้อยละ 47.62 เนื่องจากความต้องการมีธุรกิจเป็นของตนเอง รองลงมา ร้อยละ 23.81 เนื่องจากความรักเด็ก ร้อยละ 19.05 เนื่องมาจากการมีอุดมการณ์เพื่อการศึกษา

3.2.2 ความภูมิใจ พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ ร้อยละ 66.67 เพื่อประโยชน์ต่อสังคม รองลงมา ร้อยละ 23.81 เพื่อเกียรติ และชื่อเสียง

3.3 ปัญหาการลงทุน

3.3.1 ปัญหาเริ่มแรก พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ ร้อยละ 38.09 มีปัญหาด้านอาคาร-สถานที่ รองลงมา ร้อยละ 23.81 มีปัญหาด้านจำนวนเด็ก และด้านเงินทุนเท่ากัน

3.3.2 ปัญหาการใช้เงินทุน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ ร้อยละ 47.62 มีปัญหาเนื่องจากรายได้ไม่พอกับค่าใช้จ่าย รองลงมา ร้อยละ 23.81 มีปัญหาเนื่องจากเงินทุนน้อย และไม่มีปัญหาเท่ากัน

3.3.3 ปัญหาการเก็บค่าธรรมเนียมการเรียน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ ร้อยละ 52.38 มีปัญหาเนื่องมาจากเศรษฐกิจไม่ดี รองลงมา ร้อยละ 23.81 ไม่มีปัญหา ร้อยละ 14.29 เนื่องจากการย้ายที่เรียนใหม่

3.3.4 ปัญหาการจ่ายเงินเดือนครู พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ ร้อยละ 71.43 ไม่มีปัญหา รองลงมา ร้อยละ 19.05 มีปัญหาเนื่องจากไม่ได้รับเงินอุดหนุน

3.3.5 ปัญหาการรับเงินอุดหนุนจากทางรัฐบาล พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ ร้อยละ 33.33 มีปัญหาด้านการรับเงินอุดหนุนบางเดือนไม่ตรงตามกำหนดเวลา รองลงมา ร้อยละ 19.05 มีปัญหาด้านการไม่ได้รับเงินอุดหนุน และไม่มีปัญหาเท่ากัน ร้อยละ 14.29 มีปัญหาด้านการทำใบเบิกเงินอุดหนุน ร้อยละ 9.52 ด้านการเปลี่ยนวิธีการให้เงิน

3.3.6 ปัญหาอื่น ๆ พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ ร้อยละ 28.57 มีปัญหาเนื่องจากการมีโรงเรียนอนุบาลมากขึ้น รองลงมา ร้อยละ 23.81 มีปัญหาเนื่องจากการไม่ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานรัฐบาล ร้อยละ 19.05 มีปัญหาเนื่องจากการบรรจุครูเข้าโรงเรียนรัฐบาลกลางปีการศึกษา ร้อยละ 14.29 มีปัญหาเนื่องจากการเข้า-ออกของนักเรียน

3.4 ความต้องการความช่วยเหลือและพัฒนาคุณภาพ

3.4.1 ความต้องการให้ช่วยเหลือ พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ ร้อยละ 42.86 ต้องการลดอัตราค่าเปิดโรงเรียนอนุบาล รองลงมา ร้อยละ 19.05 ต้องการเพิ่มศึกษานิเทศก์ให้มากขึ้น ร้อยละ 14.29 ต้องการเพิ่มเงินอุดหนุน

3.4.2 ความพึงพอใจในคุณภาพ

ด้านอาคาร-สถานที่ พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ ร้อยละ 38.09 มีความพึงพอใจในเรื่องความสะอาดถูกสุขอนามัย รองลงมา ร้อยละ 23.81 พึงพอใจในเรื่องความเหมาะสมกับจำนวนนักเรียน ร้อยละ 19.05 พึงพอใจในเรื่องความมั่นคงแข็งแรง ร้อยละ 14.29 พึงพอใจในเรื่องบรรยากาศร่มรื่น

ด้านครู-บุคลากร พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ ร้อยละ 38.09
 พึงพอใจในเรื่องการมีประสิทธิภาพในการสอน รองลงมา ร้อยละ 23.81 พึงพอใจในเรื่อง
 บุคลิกภาพเหมาะสม และร้อยละ 19.05 พึงพอใจในเรื่องช่วยเหลืองานโรงเรียน และ
 ในเรื่องการรัก และเอาใจใส่เด็ก เท่ากัน ตามลำดับ

ด้านนักเรียน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ ร้อยละ 38.09
 พึงพอใจในเรื่องการสอบเรียนต่อในชั้นประถมศึกษาได้ รองลงมา ร้อยละ 23.81
 พึงพอใจในเรื่องมีผลการเรียนดี ร้อยละ 19.05 พึงพอใจในเรื่องนักเรียนได้รับรางวัล
 ประเภทต่าง ๆ และในเรื่องการมีระเบียบวินัย และซื่อสัตย์ เท่ากัน

การปรับปรุงคุณภาพโรงเรียน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ ร้อยละ
 38.09 ต้องการพัฒนาในด้านอาคาร-สถานที่ รองลงมา ร้อยละ 23.81 ต้องการในด้าน
 งบประมาณ ร้อยละ 14.29 ต้องการในด้านคุณภาพครู และอุปกรณ์การเรียนการสอน

3.5 ความต้องการของผู้ปกครอง พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ ร้อยละ 33.33
 คาดว่าผู้ปกครองต้องการให้เด็กอ่าน และเขียนภาษาไทยได้ รองลงมา ร้อยละ 19.05
 คาดว่าผู้ปกครองต้องการให้เด็กมีความซื่อสัตย์ และมีวินัย และต้องการให้เด็กเตรียมความพร้อม
 เท่ากัน ร้อยละ 14.29 คาดว่าผู้ปกครองต้องการให้เด็กอ่าน และเขียนภาษาอังกฤษได้

อภิปรายผล

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลทั่วไปของโรงเรียนอนุบาลเอกชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่พบว่า ผู้ประกอบการ
 ส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี และจะผ่านการอบรมอนุบาลศึกษามาแล้ว นับว่าเป็น
 นิมิตรหมายอันดีสำหรับการอนุบาลศึกษาของไทย เพราะตามข้อกำหนดเกี่ยวกับโรงเรียนอนุบาล
 ของรัฐ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่กำหนดแนวการจัดโรงเรียน
 อนุบาลเพื่อเป็นตัวอย่างว่า ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลจะต้องมีวุฒิทางด้านอนุบาลศึกษา หรือเคย
 ผ่านการฝึกอบรมตามหลักสูตรทางด้านอนุบาลศึกษาที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา
 แห่งชาติรับรองมาแล้ว หรือเคยมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในโรงเรียนอนุบาลของรัฐมาแล้ว

ไม่น้อยกว่า 3 ปี¹ บัณฑิตผู้นี้จึงเป็นบัณฑิตหนึ่งทีพอจะ เป็นหลักประกันได้ว่าโรงเรียนอนุบาล เอกชนน่าจะดำเนินการได้ถูกต้องตามหลักการอนุบาลศึกษาพอสมควร

แต่เมื่อพิจารณาทางด้านอัตราส่วนครู : นักเรียน พบว่า โรงเรียนที่มีมาตรฐาน การศึกษาอันดับที่ 3 ขนาดใหญ่ มีอัตราส่วนครู : นักเรียน สูงที่สุด คือ 1 : 32.96 นั้นเป็นอัตราส่วนที่สูงกว่าอัตราส่วนครู : นักเรียนโรงเรียนอนุบาลตามมาตรฐานของรัฐที่ระบุ ชัดเจนว่าการจัดชั้นอนุบาลถืออัตราเฉลี่ยครู 1 คน ต่อนักเรียน 25 คน และห้องเรียนหนึ่ง ควรมีเด็ก 20-25 คน ถ้าเด็กเกิน 30 คน ต้องมีพี่เลี้ยงเด็กเพิ่มอีก 1 คน เพื่อช่วยครูดู แลเด็ก² เมื่อเป็นเช่นนี้ ครูโรงเรียนอนุบาลเอกชนต้องทำงานหนักกว่ามาตรฐาน ซึ่งถ้าครู เหล่านี้ไม่ได้มีประสิทธิภาพสูงพอแล้ว เด็กนักเรียนโรงเรียนอนุบาลเอกชนก็จะได้จำนวนครู หรือรับการศึกษาที่ด้อยกว่าโรงเรียนรัฐบาล

ตอนที่ 2 รายได้ ค่าใช้จ่าย และผลตอบแทนสุทธิ

1. เมื่อพิจารณารายได้ของโรงเรียนอนุบาลเอกชน โดยการเปรียบเทียบระหว่าง โรงเรียนที่มีมาตรฐานการศึกษา และขนาดต่างกัน พบว่า โรงเรียนที่มีขนาดใหญ่กว่า และมี มาตรฐานการศึกษาที่ดีกว่า จะมีรายได้ทั้งหมดมากกว่า (โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดใหญ่ และ โรงเรียนที่มีมาตรฐานการศึกษาอันดับที่ 3 มีรายได้ทั้งหมดมากที่สุด) และเมื่อพิจารณาประเภท รายได้ของโรงเรียนส่วนใหญ่ จะมีรายได้ประเภทค่าธรรมเนียมมากกว่ารายได้ประเภทอื่น เป็นการค้นพบที่สอดคล้องกับการวิจัยของ รัตนา ตั้งกิจจาวิสุทธิ³ ที่พบว่า รายได้ส่วนใหญ่ ของโรงเรียนเอกชนเป็นประเภทค่าธรรมเนียม ซึ่งมีจำนวนร้อยละ 81 ของรายได้ทั้งสิ้น แต่มีข้อสังเกตที่ว่า โรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีมาตรฐานการศึกษาอันดับที่ 3 จะมีรายได้ประเภท กิจกรรมบางประเภทมากกว่ารายได้จากค่าธรรมเนียม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการดำรงอยู่ของ โรงเรียนเอกชนที่มีขนาดใหญ่ และมีมาตรฐานที่ดี แม้จะเก็บค่าธรรมเนียมได้มาก แต่ก็มีค่า

¹สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, แนวการจัดโรงเรียนอนุบาล (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ครูสภาลาดพร้าว, 2525), หน้า 20.

²เรื่องเดียวกัน, หน้า 21.

³รัตนา ตั้งกิจจาวิสุทธิ, "อัตราผลตอบแทนในการลงทุนของโรงเรียนราษฎร์ ในเขตกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2518 - 2520," หน้า จ.

ใช้จ่ายสูง จะอาศัยลำพังรายได้จากค่าธรรมเนียมการเรียนอย่างเดียวไม่ได้ จึงต้องอาศัยรายได้ประเภทอื่นด้วย ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของกระทรวงศึกษาธิการเกี่ยวกับสถานภาพการเงินของโรงเรียนเอกชน⁴ พบว่า โรงเรียนเอกชนส่วนใหญ่ ไม่สามารถดำรงกิจการอยู่ได้โดยอาศัยแต่รายได้จากค่าเล่าเรียน ค่าธรรมเนียม และค่าบำรุง แม้รายได้ประเภทนี้จะมีมากถึงร้อยละ 60 ของรายได้ก็ตาม นอกจากรายได้ดังกล่าวโรงเรียนเอกชนยังมีรายได้จากเงินบริจาค และรายได้จากกิจกรรมบางประเภทอีกด้วย

2. เมื่อพิจารณาค่าใช้จ่าย (ต้นทุน) ค่าเนนการของโรงเรียนอนุบาลเอกชน โดยการเปรียบเทียบระหว่างโรงเรียนที่มีมาตรฐานการศึกษา และขนาดต่างกัน พบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่ทั้งหมด และโรงเรียนที่มีมาตรฐานการศึกษาอันดับที่ 3 มีค่าใช้จ่าย (ต้นทุน) ค่าเนนการมากที่สุด โดยโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่กว่า และมีมาตรฐานการศึกษาที่ดีกว่า จะมีค่าใช้จ่าย (ต้นทุน) ค่าเนนการมากกว่า และเมื่อพิจารณาประเภทค่าใช้จ่าย (ต้นทุน) ค่าเนนการโรงเรียนทั้งหมดจะมีค่าใช้จ่าย (ต้นทุน) ค่าเนนการประเภทเงินเดือนและค่าจ้างประจำมากกว่า ค่าใช้จ่ายประเภทอื่น ตั้งแต่ร้อยละ 83.78 ถึงร้อยละ 51.37 ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ รัตนา ตั้งกิจจาวิสุทธิ⁵ ที่พบว่า ค่าใช้จ่ายของโรงเรียนเอกชน ส่วนใหญ่เป็นประเภทเงินเดือน และค่าจ้างประจำมากกว่าค่าใช้จ่าย (ต้นทุน) ค่าเนนการประเภทอื่น คิดเป็นร้อยละ 69 ของค่าใช้จ่ายทั้งหมด

3. เมื่อพิจารณาค่าใช้จ่าย (ต้นทุน) ลงทุนของโรงเรียนอนุบาลเอกชน โดยการเปรียบเทียบระหว่างโรงเรียนที่มีมาตรฐานการศึกษา และขนาดต่างกัน พบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่และโรงเรียนที่มีมาตรฐานการศึกษาอันดับที่ 3 มีค่าใช้จ่าย (ต้นทุน) ลงทุน มากที่สุด โดยโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่กว่า และมีมาตรฐานการศึกษาที่ดีกว่า จะมีค่าใช้จ่าย (ต้นทุน) ลงทุนมากกว่าและเมื่อพิจารณาประเภทค่าใช้จ่าย (ต้นทุน) ลงทุน โรงเรียนส่วนใหญ่จะมีค่าใช้จ่าย (ต้นทุน) ลงทุนประเภทอาคารมากกว่าค่าใช้จ่ายประเภทอื่น ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ

⁴ คณะกรรมการดำเนินการวิจัย กระทรวงศึกษาธิการ, "การวิจัยเพื่อกำหนดมาตรฐานโรงเรียนเอกชน 2516," วารสารการวิจัยทางการศึกษา, หน้า 23.

⁵ รัตนา ตั้งกิจจาวิสุทธิ, "อัตราผลตอบแทนในการลงทุนของโรงเรียนราษฎร์ในเขตกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2518-2520," หน้า จ.

ชวาล แพร์ตกุล และคณะ⁶ ที่พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่จะมีค่าใช้จ่ายทางการก่อสร้างอาคารมากกว่าค่าใช้จ่าย (ต้นทุน) ลงทุนประเภทอื่น และพบว่า การก่อสร้างเป็นสาเหตุให้โรงเรียนกำไร หรือขาดทุนได้ แต่มีข้อสังเกตที่ว่าโรงเรียนที่มีมาตรฐานการศึกษาอันดับที่ 5 โรงเรียนขนาดใหญ่ และขนาดเล็ก มีค่าใช้จ่ายที่ดินมากกว่าค่าใช้จ่ายประเภทอาคาร ทั้งนี้เนื่องมาจากโรงเรียนดังกล่าวตั้งอยู่ในเขตชุมชน ซึ่งต้นทุนค่าที่ดินที่ตั้งโรงเรียนมีราคาสูง

4. เมื่อพิจารณาต้นทุนทั้งหมด (ต้นทุนดำเนินการและลงทุน) ของโรงเรียนอนุบาลเอกชน โดยการเปรียบเทียบระหว่างโรงเรียนที่มีมาตรฐานการศึกษา และขนาดต่างกัน พบว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ และโรงเรียนที่มีมาตรฐานการศึกษาอันดับที่ 3 มีต้นทุนทั้งหมด (ดำเนินการและลงทุน) มากที่สุด และเมื่อคิดเฉพาะต้นทุนทั้งหมด (ดำเนินการและลงทุน) ก็มีลักษณะเดียวกัน จะสังเกตได้ว่าโรงเรียนที่มีมาตรฐานการศึกษาอันดับที่ 5 ขนาดเล็ก จะมีต้นทุนทั้งหมด (ต้นทุนดำเนินการและลงทุน) มากที่สุด แต่เมื่อไม่รวมต้นทุนค่าที่ดินแล้ว ปรากฏว่าโรงเรียนที่มีมาตรฐานการศึกษาอันดับที่ 5 ที่มีขนาดใหญ่จะมีต้นทุนทั้งหมดมากที่สุด ซึ่งจะสังเกตได้ว่าโรงเรียนที่มีมาตรฐานการศึกษาอันดับที่ 5 ขนาดเล็ก จะมีต้นทุนค่าที่ดินสูงมาก เพราะอาจมีสาเหตุมาจากโรงเรียนดังกล่าวตั้งอยู่ในสถานที่ ๆ แยกต่างหาก ทำให้โรงเรียนต้องเสียค่าใช้จ่าย (ต้นทุนดำเนินการและลงทุน) แยกต่างหาก ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ Frank Farner⁷ ที่พบว่า ค่าใช้จ่ายของโรงเรียนประเภทเดียวกัน แต่ตั้งอยู่ต่างภูมิภาคกัน ค่าใช้จ่ายก็จะแตกต่างกัน

5. เมื่อพิจารณาผลตอบแทนสุทธิจากรายได้ และค่าใช้จ่าย (ต้นทุน) ดำเนินการ พบว่า โรงเรียนที่มีมาตรฐานการศึกษาอันดับที่ 3 ทั้งหมด และโรงเรียนขนาดกลางทั้งหมด มีรายได้มากกว่าค่าใช้จ่าย (ต้นทุน) ดำเนินการ (กำไร) ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัย ของ ประทีป เอี่ยมศิริ⁸

⁶ชวาล แพร์ตกุล และคณะ, "สภาพทางการเงินของโรงเรียนราษฎร์บางประเภท ในส่วนกลางฯ" หน้า 178.

⁷Frank Farner, Project to Improve School Finance Practices in Thailand, Report for Division of Rural Elementary Education (Bangkok: National Education Council, 1974) p. 53.

⁸ประทีป เอี่ยมศิริ, "สถานภาพทางการเงินของโรงเรียนราษฎร์ สายสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2521." หน้า จ.

ที่พบว่าสถานภาพทางการเงินของโรงเรียนอนุบาล ที่มีมาตรฐานดี จะมีความมั่นคงทางการเงิน (กำไร) มากที่สุด ยกเว้นโรงเรียนขนาดเล็กที่มีมาตรฐานการศึกษาอันดับที่ 5 และ 6 ที่มีค่าใช้จ่าย (ต้นทุน) ค่าเงินมากกว่ารายได้ (ขาดทุน) การที่โรงเรียนมาตรฐานการศึกษา อันดับที่ 3 ทั้งหมดมีกำไร (คือ โรงเรียนขนาดใหญ่ และขนาดกลาง เฉลี่ยปีละ 335,620.52 และ 119,049.24 บาท ตามลำดับ) อาจเนื่องมาจากโรงเรียนเหล่านี้เป็นโรงเรียนคุณภาพดี มีรายได้จากกิจกรรมบางประเภท นอกเหนือจากรายได้ปกติซึ่งเป็นค่าธรรมเนียม และโรงเรียนก็ยังมีรายได้จากเงินอุดหนุนอีกด้วย นอกจากนี้โรงเรียนดังกล่าวไม่มีค่าใช้จ่ายประเภทการอุดหนุนของโรงเรียนและดอกเบี้ยเงินกู้ จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้โรงเรียนมีผลตอบแทนสุทธิสูง (กำไร) ส่วนการที่โรงเรียนขนาดกลาง (โรงเรียนที่มีมาตรฐานการศึกษาอันดับที่ 4 และ 6) มีกำไร เฉลี่ยปีละ 94,326.39 และ 8,649.35 บาท ตามลำดับ) อาจเนื่องจากโรงเรียนเหล่านี้มีรายได้ทุกประเภท และไม่มีค่าใช้จ่ายประเภทดอกเบี้ยเงินกู้ ทำให้โรงเรียนลดค่าใช้จ่ายลง จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้โรงเรียนมีผลตอบแทนสุทธิสูง (กำไร) ส่วนโรงเรียนขนาดใหญ่ ที่มีมาตรฐานการศึกษา อันดับที่ 4 และ 6 และโรงเรียนขนาดเล็กที่มีมาตรฐานการศึกษาอันดับที่ 5 และ 6 ที่มีต้นทุนค่าเงินมากกว่ารายได้ (ขาดทุน) อาจมีสาเหตุเนื่องมาจาก โรงเรียนเหล่านี้บางประเภทไม่มีรายได้จากเงินอุดหนุน หรือไม่มีรายได้จากกิจกรรมบางประเภท ซึ่งเมื่อเทียบกับค่าใช้จ่ายที่ค่อนข้างสูง เป็นสาเหตุที่ทำให้โรงเรียนเหล่านี้ต้องขาดทุน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ⁹ ที่พบว่าปัญหาที่สำคัญที่สุดของโรงเรียนเอกชน คือ ทุนทรัพย์ไม่พอ ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้โรงเรียนเอกชน เหล่านี้ เลิกล้มกิจการ

6. เมื่อพิจารณาผลตอบแทนสุทธิจากรายได้ และค่าใช้จ่าย (ต้นทุน) ค่าเงินและลงทุน พบว่า โรงเรียนที่มีมาตรฐานการศึกษาอันดับที่ 3, 5 และ 6 ทั้งหมด และโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดเล็กทั้งหมด มีต้นทุนค่าเงินและลงทุนมากกว่ารายได้ (ขาดทุน) ยกเว้นโรงเรียนขนาดกลางที่มีมาตรฐานการศึกษาอันดับที่ 4 ที่มีรายได้มากกว่าค่าใช้จ่าย (ต้นทุน) ค่าเงินและลงทุน (กำไร) การที่โรงเรียนดังกล่าวขาดทุน นอกเหนือจากสาเหตุ

⁹สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, อ่างโน ชนิดา รักษาผลเมือง, "การเลิกล้มกิจการของโรงเรียนราษฎร์สายสามัญ." วารสารการศึกษาแห่งชาติ, หน้า 35.

ต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้ว เช่น ไม่ได้รับเงินอุดหนุน ไม่มีรายได้จากกิจกรรมบางประเภท หรือ การเก็บค่าเล่าเรียนน้อย ก็มีสาเหตุเนื่องมาจากโรงเรียนเหล่านั้นนำเงินไปใช้ในการลงทุน ทางด้านอาคารเรียน หรือสิ่งก่อสร้าง ต่าง ๆ สูง จากการวิจัยของชวาล แพร์ตกุล และ คณะ¹⁰ พบว่า การที่โรงเรียนขาดทุนมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับ การก่อสร้างของโรงเรียน ถ้าเป็น โรงเรียนที่กำไรอยู่แล้ว ก็จะมีกำไรเพิ่มขึ้น แต่ถ้าเป็นโรงเรียนที่ขาดทุนก็จะทำให้โรงเรียนเหล่านั้นต้องขาดทุนเพิ่มขึ้น จากการวิจัยของฝ่ายแผนงานสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน¹¹ พบว่า ในระหว่างปีการศึกษา 2519-2523 มีจำนวนโรงเรียนเอกชนเล็กถึงกิจการทั้งสิ้น 398 โรงเรียน อยู่ในส่วนกลาง 152 โรงเรียน ภูมิภาค 246 โรงเรียน โดยในส่วนกลางโรงเรียนอนุบาลเล็กถึงมากที่สุด ตามด้วยระดับประถมและมัธยมศึกษาตอนต้น ส่วนในภูมิภาค โรงเรียนราษฎร์ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเล็กถึงมากที่สุด ตามด้วยระดับประถมศึกษาและอนุบาลศึกษา หากแยกตามขนาดโรงเรียนพบว่า โรงเรียนเอกชนสายสามัญขนาดเล็กที่มีนักเรียน 1-400 คน เล็กถึงมากที่สุด (ร้อยละ 82.0) คิดเป็นจำนวน 325 โรงเรียน เป็นโรงเรียนในส่วนกลาง 119 โรงเรียน ส่วนภูมิภาค 216 โรงเรียน หากแยกพิจารณาตามมาตรฐาน โรงเรียนพบว่า โรงเรียนที่มีมาตรฐานปานกลางมีอัตราเล็กถึงมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 53.0 หรือ 209 โรงเรียน เป็นโรงเรียนส่วนกลาง 77 โรงเรียน โรงเรียนส่วนภูมิภาค 132 โรงเรียน และการที่โรงเรียนดังกล่าว ยังสามารถดำรงกิจการอยู่ได้ทั้ง ๆ ที่ขาดทุน อาจมีสาเหตุเนื่องมาจากผู้ประกอบการโรงเรียน มีรายได้จากกิจการประเภทอื่นอยู่แล้ว และตั้งโรงเรียนเพื่อเป็นการส่งเสริมกิจการประเภทนั้น เช่น มีบ้านจัดสรร จึงสร้างโรงเรียนเพื่อให้มีความสะดวกของผู้อยู่อาศัย เป็นต้น นอกจากนี้ อาจเนื่องมาจาก การจัดตั้งโรงเรียนเอกชน ผู้ประกอบการโรงเรียนรวมทั้งบุคลากรใน โรงเรียนจะได้รับสิทธิพิเศษจากทางรัฐบาล ในด้านสิทธิและสวัสดิการครู โรงเรียนเอกชนตาม

¹⁰ ชวาล แพร์ตกุล และคณะ "สภาพทางการเงินของโรงเรียนราษฎร์บางประเภท ในส่วนกลาง," หน้า 178.

¹¹ ฝ่ายแผนงาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, อ่างใน ชนิดา รัชพลเมือง "การเล็กถึงกิจการของโรงเรียนราษฎร์สายสามัญ," วารสารการศึกษาแห่งชาติ, หน้า 35.

พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525¹² ได้แก่ การสงเคราะห์เป็นเงินทุนเลี้ยงชีพ ประเภทที่ 1 และ 2 ค่ารักษาพยาบาล เงินทดแทน การศึกษาของบุตร เป็นต้น

7. เมื่อพิจารณาผลตอบแทนสุทธิจากรายได้ และค่าใช้จ่าย (ต้นทุน) ค่าเนิ่นการและลงทุนไม่รวมค่าที่ดิน พบว่า โรงเรียนที่มีมาตรฐานการศึกษาอันดับที่ 6 ทั้งหมด และโรงเรียนขนาดเล็กทั้งหมดมีต้นทุนค่าเนิ่นการและลงทุนไม่รวมค่าที่ดิน มากกว่ารายได้ (ขาดทุน) ยกเว้นโรงเรียนขนาดใหญ่ ที่มีมาตรฐานการศึกษาอันดับที่ 5 และโรงเรียนขนาดกลางที่มีมาตรฐานการศึกษาอันดับที่ 3 และ 4 ที่มีรายได้มากกว่าต้นทุนค่าเนิ่นการและลงทุน ไม่รวมค่าที่ดิน (กำไร)

สังเกตได้ว่าเมื่อไม่รวมค่าที่ดินแล้ว โรงเรียนขนาดใหญ่มาตรฐานการศึกษาอันดับที่ 5 และโรงเรียนขนาดกลางที่มีมาตรฐานการศึกษาอันดับที่ 3 จะมีกำไร ฉะนั้นสำหรับผู้ที่จะลงทุนจัดตั้งโรงเรียนถ้าไม่มีที่ดินเป็นของตนเองแล้ว จะให้ผลไม่คุ้มค่ากับการลงทุน ในการเลือกสถานศึกษานั้น ผู้ปกครองส่วนใหญ่ต้องการส่งบุตรหลานของตนเข้าในโรงเรียนที่มีคุณภาพดี แต่ในปัจจุบันแม้โรงเรียนที่มีคุณภาพไม่ดีพอก็ยังสมควรดำรงอยู่ได้ ซึ่งอาจเป็นเพราะโรงเรียนเหล่านั้นตั้งอยู่ในทำเลที่เหมาะสม ซึ่งราคาที่ดินบริเวณเหล่านั้นก็จะมีราคาสูง และตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วย การกำหนดมาตรฐานโรงเรียนอนุบาลเอกชน พ.ศ. 2528¹³ กำหนดว่า โรงเรียนต้องมีบริเวณไม่น้อยกว่า 150 ตารางวา กรรมสิทธิ์ที่ดิน หรือสัญญาเช่าต้องเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่เป็นตัวจำกัดในการก่อตั้งโรงเรียน

¹² สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, กองส่งเสริมและอุดหนุน. สิทธิและสวัสดิการครูโรงเรียนเอกชน ตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 เอกสารโรงเรียน หน้า 2-8.

¹³ กระทรวงศึกษาธิการ "ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วย การกำหนดมาตรฐานโรงเรียนอนุบาลเอกชน," เอกสารโรเนียว หน้า 1.

ตอนที่ 3 ลักษณะ และปัญหาการลงทุนของโรงเรียนอนุบาลเอกชน

1. ในด้านลักษณะการลงทุนที่พบว่า โรงเรียนอนุบาลเอกชนทั้งหมด มีการลงทุนแบบเจ้าของคนเดียว อาจเนื่องจากการลงทุนจัดตั้งโรงเรียนอนุบาลส่วนมากเริ่มจากธุรกิจส่วนตัวเล็ก ๆ ที่ขยายกิจการขึ้น จากการสอบถามผู้ประกอบการส่วนใหญ่จะตั้งขึ้นเพื่อรับเลี้ยงเด็ก และเมื่อมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นจึงจัดตั้งเป็นโรงเรียนอนุบาล โดยมีเงินทุนส่วนใหญ่เริ่มแรกมาจากเงินทุนของตนเอง ต่อมาจึงกู้เพื่อขยายกิจการ โดยแหล่งเงินกู้มาจากธนาคารและบุคคลอื่น

2. ในด้านแรงจูงใจที่พบว่า สาเหตุในการลงทุนจัดตั้งโรงเรียนส่วนใหญ่ เนื่องมาจากความต้องการมีธุรกิจเป็นของตนเอง และเนื่องมาจากความรักเด็ก จึงได้จัดตั้งเป็นโรงเรียนอนุบาล โดยความภูมิใจที่ได้รับส่วนใหญ่เพื่อประโยชน์ของสังคมนั้นมีข้อนำสังเกตุว่าผู้ประกอบการหวังผลตอบแทนทางการเงินน้อยมาก ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ เอสจี แซฟเฟอร์ (H.G Schaffer)¹⁴ ว่าผลตอบแทนจากการลงทุนทางการศึกษา ผู้ลงทุนไม่ได้หวังผลตอบแทนที่เป็นเงินเพียงอย่างเดียว อาจจะเป็นผลตอบแทนทางด้านอื่น ๆ

3. ในด้านปัญหาการลงทุนที่พบว่า ปัญหาเริ่มแรกการลงทุนส่วนใหญ่ คือปัญหาอาคารและสถานที่ นอกจากนั้นได้แก่ จำนวนเด็ก เงินทุน และครู-บุคลากร ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้จัดตั้งโรงเรียนควรมีการพิจารณาเป็นองค์ประกอบควบคู่กันไป โดยเฉพาะในด้านการใช้เงินทุนในการลงทุนต่าง ๆ ส่วนใหญ่จะไม่พอกับค่าใช้จ่าย เป็นผลทำให้กิจการดังกล่าวมีผลตอบแทนต่ำหรือขาดทุน ทำให้โรงเรียนต้องเลิกกิจการไป จากการวิจัยของ ชวาล แพร์ตกุล¹⁵ ก็พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ที่ขาดทุน จะนำเงินไปก่อสร้างอาคารเรียน และซื้อที่ดินเป็นสำคัญ

---

¹⁴H.G. Schaffer, อ้างใน พงษ์สิทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์, "การศึกษา : บทวิเคราะห์เชิงเศรษฐศาสตร์," พัฒนศึกษากับการพัฒนาประเทศ, หน้า 2.2-2.

¹⁵ชวาล แพร์ตกุล และคณะ, "สถานภาพทางการเงินของโรงเรียนราษฎร์บางประเภทในสวนกลาง," หน้า จ.

ส่วนปัญหาการเก็บค่าธรรมเนียมการเรียนนั้นที่พบว่า เก็บไม่ค่อยได้ ก็สอดคล้องกับการวิจัยของ คณาจารย์แผนกวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ผู้บริหารเห็นด้วยน้อยที่สุด คือโรงเรียนสามารถเก็บค่าเล่าเรียนของเด็กได้ครบตามจำนวนทั้งหมด¹⁶ อาจมีสาเหตุมาจากเศรษฐกิจในปัจจุบันไม่ดี โดยทั่วไปโรงเรียนเอกชนที่ตั้งอยู่ในท้องถิ่น ที่มีสภาพเศรษฐกิจไม่ดี ผู้ปกครองไม่มีเงินเสียค่าเล่าเรียนเมื่อโรงเรียนเก็บค่าเล่าเรียนไม่ได้ จึงไม่อาจดำเนินการได้อย่างเต็มกำลัง ในด้านการจ่ายเงินเดือนครูส่วนใหญ่จะไม่มีปัญหา ซึ่งอาจเนื่องมาจากการมีเงื่อนไขก่อนทำการสอน โดยส่วนใหญ่โรงเรียนเอกชนจะจ่ายเงินเดือนไม่ตรงตามวุฒิ การรับเงินอุดหนุนจากทางรัฐบาลส่วนใหญ่เห็นว่าการจ่ายเงินนั้นบางเดือนไม่ตรงตามกำหนดเวลา ซึ่งจะอยู่ในช่วงของการพิจารณางบประมาณเกิดความล่าช้าในการโอนเงินอุดหนุนจากส่วนกลางไปยังจังหวัด และปัญหาอื่น ๆ ที่ได้รับส่วนใหญ่เนื่องมาจากการมีโรงเรียนอนุบาลมากขึ้นทั้งของรัฐบาลและเอกชน ในปี พ.ศ. 2526 มีโรงเรียนอนุบาลของรัฐ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ จำนวน 5,131 โรงเรียน ของโรงเรียนเอกชน จำนวน 756 โรงเรียน¹⁷ ทำให้เกิดผลกระทบกระเทือนต่อโรงเรียนที่กำลังดำเนินการอยู่ และเนื่องมาจากในปัจจุบันมีการลดอัตราการศึกษา ทำให้จำนวนลดลง โรงเรียนจึงมีมากเกินไป โดยเฉพาะในด้านการกระจายจำนวนเด็กไปตามโรงเรียนต่าง ๆ นั้น จากสถิติในปีเดียวกัน (2526) โรงเรียนอนุบาลของรัฐ มีจำนวนนักเรียน 221,385 คน และโรงเรียนอนุบาลเอกชนมีจำนวน 248,916¹⁸ จะเห็นได้ว่าอัตราการรับนักเรียนของโรงเรียนเอกชนมีมากกว่าของรัฐบาล ฉะนั้นจึงควรส่งเสริมให้หน่วยงานเอกชนได้รับการจัดการศึกษาระดับนี้มากกว่าของรัฐ

¹⁶คณาจารย์แผนกวิชาบริหารการศึกษา, "รายงานการวิจัยปัญหาการบริหารงานโรงเรียนเอกชนในกรุงเทพมหานคร: ค่าใช้จ่ายโรงเรียน" หน้า 20.

¹⁷สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สถิติ และดัชนีทางการศึกษาที่สำคัญ ปี 2526. หน้า 3.

¹⁸เรื่องเดียวกัน, หน้า 4.

4. ความต้องการความช่วยเหลือและการพัฒนาคุณภาพ พบว่า โรงเรียนอนุบาลส่วนใหญ่ต้องการให้หน่วยงานต่าง ๆ ช่วยเหลือในเรื่องของการลดอัตราการเปิดโรงเรียนอนุบาลมากที่สุดนั้น ในสภาพความเป็นจริง การตั้งโรงเรียนอนุบาลในปัจจุบันบางแห่งผิดระเบียบที่รัฐได้กำหนดไว้ คือ มีการจัดชั้นเข้าซ้อนกันของหน่วยงานต่าง ๆ และตั้งอยู่ใกล้เคียงกันภายในระยะ 5 กิโลเมตร จากการจัดการศึกษาอนุบาลในชนบท กำหนดว่าจะเปิดรับเด็กที่มีอายุ 4-5 ปี เข้าเรียนในชั้นอนุบาลในโรงเรียนประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ห่างจากโรงเรียนเอกชน ที่เปิดสอนชั้นอนุบาลอยู่แล้ว ไม่น้อยกว่า 5 กิโลเมตร¹⁹ แต่ความจริงแล้วมิได้เป็นเช่นนั้น ส่วนเรื่องอื่น ๆ ที่ต้องการให้ช่วยเหลือ คือ การเพิ่มศึกษานิเทศก์ให้มากขึ้น การเพิ่มเงินอุดหนุน การให้ขึ้นอัตราค่าธรรมเนียมการเรียน การให้สวัสดิการครู ซึ่งทั้งหมดสอดคล้องกับการวิจัยของคณาจารย์ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย²⁰ นอกจากนั้น ได้แก่การไม่เรียกครูบรรจุกลางปีการศึกษา เนื่องจากครูโรงเรียนเอกชนมักจะออกไปสอบเข้าโรงเรียนของรัฐ และรัฐบาลมักเรียกครูบรรจุตลอดปี ก่อปัญหาด้านการเรียนการสอน คุณภาพ และมาตรฐานการศึกษา²¹ ส่วนในด้านการพัฒนาคุณภาพที่พบว่า ผู้ประกอบการต้องปรับปรุงในด้านสภาพอาคาร และสถานที่ของโรงเรียนให้มากที่สุด เพราะเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่จะดึงดูดให้ผู้ปกครองนิยมส่งบุตรหลานมาเรียนกันมากขึ้น โดยเฉพาะในด้านความสะอาดทุกสุขอนามัย ในด้านคุณภาพครู-บุคลากร จะพึงพอใจในด้านการมีประสิทธิภาพในการสอน และในด้านคุณภาพ

¹⁹ กระทรวงศึกษาธิการ, โครงการอนุบาลชนบท (เอกสารประกอบการประชุม คณะรัฐมนตรี กุมภาพันธ์, 2529), หน้า 12.

²⁰ คณาจารย์แผนกบริหารการศึกษา, "รายงานการวิจัยปัญหาการบริหารโรงเรียนเอกชน ในกรุงเทพมหานคร: ค่าใช้จ่ายของโรงเรียน," หน้า 20.

²¹ ชนิตา รักษ์พลเมือง "การเลิกสัมปทานของโรงเรียนราษฎร์สายสามัญ" วารสารการศึกษาแห่งชาติ, หน้า 35.

นักเรียน จะพึงพอใจในการสอบเข้าเรียนต่อชั้นประถมศึกษาได้ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ วาสิ ปรงสิงห์²² ที่พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีเกณฑ์ในการเลือกโรงเรียนให้เด็กดังนี้ คือ เลือกโรงเรียนที่อยู่ใกล้บ้าน หรือที่ทำงานมีอาคารสถานที่สะอาดสวยงาม ปลอดภัย มีห้องนอน เป็นสัดส่วน เก็บค่าเล่าเรียนเป็นรายภาคและครูมีประสบการณ์ที่เกี่ยวกับการศึกษาระดับอนุบาล มาแล้ว

5. ในด้านความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อความต้องการของผู้ปกครอง ที่ต้องการจะเน้นให้เด็กอ่าน และเขียนภาษาไทยได้ สอดคล้องกับการวิจัยของ ศุภลักษณ์ วสันตวิวงศ์²³ ที่พบว่าการจัดการเรียนของโรงเรียนอนุบาลเอกชน จัดให้นักเรียนได้เตรียมความพร้อมเกี่ยวกับทักษะ ทั้งเลขคณิต และภาษา มากกว่าโรงเรียนของรัฐ โรงเรียนอนุบาล เอกชนทั่วไป จึงเน้นถึงการอ่าน และเขียนได้ เป็นส่วนใหญ่

---

²² วาสิ ปรงสิงห์, "การศึกษารูปแบบกิจกรรมการศึกษาที่จัดให้ชั้นอนุบาล." (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524), หน้า

²³ ศุภลักษณ์ วสันตวิวงศ์, "เปรียบเทียบการจัด และดำเนินงานระหว่างโรงเรียนอนุบาลของเอกชน กับโรงเรียนอนุบาลของรัฐ." (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2514), หน้า จ.

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับกระทรวงศึกษาธิการ

1.1 ในการวิจัย พบว่า ผลตอบแทนสุทธิจะขึ้นอยู่กับมาตรฐานและขนาดของโรงเรียน ในการพิจารณาแนวทางการขึ้นอัตราค่าธรรมเนียมการเรียนของแต่ละโรงเรียน นอกจากจะพิจารณาจากจำนวนเด็กแล้ว ควรพิจารณาค่ามัธยฐานมาตรฐานการศึกษา ก่อนเป็นรายโรงเรียนว่าโรงเรียนนั้น ๆ มีมาตรฐานอยู่ในอันดับใด และเหมาะสมที่จะเก็บค่าเล่าเรียนในอัตราเท่าใด

1.2 ในการวิจัย พบว่า การดำเนินงานของโรงเรียนอนุบาลเอกชนนั้น ส่วนใหญ่จะมีรายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย และได้รับเงินอุดหนุนไม่ตรงตามกำหนดเวลา ฉะนั้นรัฐบาลควรจัดตั้งงบประมาณส่วนหนึ่งสำหรับโรงเรียนเอกชนที่ดำเนินการอยู่แล้วให้กู้เงินในอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำ หรือมีเงินสำรองจ่ายสำหรับเงินอุดหนุน เช่น เงินจากกองทุนสงเคราะห์ โดยจ่ายให้ตรงตามกำหนดเวลาทุกเดือน เพื่อป้องกันไม่ให้โรงเรียนเอกชนต้องไปกู้เงินจากที่อื่น ซึ่งมีอัตราดอกเบี้ยที่สูง

1.3 ในการวิจัย พบว่า มีโรงเรียนอนุบาลเปิดกันมากขึ้นทั้งของรัฐและเอกชน ทำให้เกิดผลกระทบต่อโรงเรียนที่เปิดอยู่ก่อน ทำให้เกิดการจัดการศึกษาต่างกันไป ฉะนั้นในการปฏิบัติแล้วโรงเรียนจึงต้องถือรูปแบบไปในทางเดียวกัน โดยรัฐบาลควรมีการควบคุมการปฏิบัติงาน และการดำเนินงานของโรงเรียนอนุบาลอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะการจัดการศึกษาของเอกชน ซึ่งต้องคำนึงถึงคุณภาพของโรงเรียน เป็นสำคัญ ฉะนั้นจึงจำเป็นต้องมีการแนะนำช่วยเหลือโรงเรียนในด้านต่าง ๆ เช่น

ในด้านการเรียนการสอน ควรมีการเพิ่มศึกษานิเทศก์ให้มากขึ้นเพียงพอ กับความต้องการ โดยแนะนำเทคนิควิธีสอนใหม่ ๆ ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับวัยของเด็ก เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการจัดอนุบาลศึกษาของเอกชน

ในด้านการบริหารควรมีการสัมมนาระหว่างผู้ประกอบการอนุบาลทั้งของภาครัฐบาลและเอกชน เพื่อแลกเปลี่ยนความคิด และหาแนวทางปรับปรุงการจัดการศึกษา ระดับนี้ให้ดียิ่งขึ้น เพื่อให้หน่วยงานต่าง ๆ ดำเนินการไป ในขณะเดียวกันและไม่ให้เกิดการลงทุนที่ซ้ำซ้อนกัน ในรูปของการจัดบริการสำหรับเด็กก่อนประถมศึกษา ในท้องที่เดียวกัน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับโรงเรียน

2.1 ในการวิจัย พบว่า โรงเรียนเอกชนส่วนใหญ่ไม่มีหลักฐานด้านรายได้ และค่าใช้จ่ายอย่างชัดเจน ทำให้ขาดข้อมูลในการพิจารณางบประมาณที่เหมาะสม โรงเรียนจึงควรมีการบันทึกหลักฐานด้านรายได้และค่าใช้จ่ายดังกล่าวสม่ำเสมอ รวมทั้ง ข้อมูลต่าง ๆ ของโรงเรียนย้อนหลังอย่างน้อย 5 ปี เพื่อที่จะทำให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายอย่างสมบูรณ์

2.2 ในการวิจัย พบว่า ผู้ปกครองให้ความสำคัญต่อโรงเรียนที่มีคุณภาพดี ฉะนั้น จึงต้องควรมีการปรับปรุงคุณภาพของโรงเรียนอยู่เสมอ ทั้งในด้านอาคารสถานที่ และ อุปกรณ์ การบริหารบุคคล การบริหารโรงเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และ ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

2.3 ในการวิจัย พบว่า คุณภาพของโรงเรียนขึ้นอยู่กับความสามารถของครู โรงเรียนจึงควรพิจารณาปรับครู-บุคลากรที่เหมาะสม และมีประสิทธิภาพปฏิบัติหน้าที่ โดยเฉพาะในโรงเรียนอนุบาลควรรับครูที่ผ่านการอบรมการสอนอนุบาลมาแล้ว หรือส่งเสริมให้ครูได้รับการอบรม เพราะจะทำให้มาตรฐานของครูเอกชนดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะควรให้ค่าตอบแทนกับครูบุคลากรอย่างเหมาะสม อันจะเป็นผลให้สร้างเสริมประสิทธิภาพการทำงานของครูให้ดีขึ้น

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

3.1 ควรมีการวิจัย คลอบคลุมถึงโรงเรียนที่มีอันดับมาตรฐานการศึกษาอันดับที่ 1 กับ 6 และมีขนาดโรงเรียน ขนาดใหญ่ กลาง และ เล็ก

3.2 ควรทำการวิจัย เป็นการเปรียบเทียบผลตอบแทนสุทธิในโรงเรียนอนุบาล สังกัดอื่น หรือโรงเรียนระดับอื่น